

Crocus mouradi Whittall için Türkçe Yasadışı Bir Ad Olan Murat Çiğdemi Adının Dilik Çiğdem (Aktarma Ad) Olarak Değiştirilmesi

Deniz ASAL^{*1}, Faruk CANIZ²

¹Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi, Çamlık Mahallesi, Şenol Güneş Bulvarı, No: 9, Ümraniye, 34774, İstanbul, Türkiye

²Halkalı Merkez Mahallesi, Basın Ekspres Caddesi, No: 5, Küçükçekmece, 34303, İstanbul, Türkiye

*Sorumlu yazar / Correspondence: denizasal@ngbb.org.tr

Geliş/Received: 15.02.2023 • Kabul/Accepted: 15.04.2024 • Yayın/Published Online: 30.04.2024

Öz: Resimli Türkiye Florası'nın şu ana kadar yayınlanan tüm ciltlerinde, damarlı bitkiler için Türkçe Bilimsel Adlandırma başlangıcı kabul edilen Türkiye Bitkileri Listesi kitabında bir taksonun geçerli bir Türkçe adı var ise o ad muhafaza edilmiştir. Yayınlanan ciltlerde Türkçe adı olmayan taksonlara, yeni Türkçe bilimsel adlar önerilmiştir. Bu eşsiz adlar "Türkçe Bilimsel Bitki, Mantar, Suyosunu ve Bakteri Adları Yönergesi"ne uygun olarak hazırlanmıştır. Resimli Türkiye Florası 3a cildinde yönergeye uymayan bir bitki adı tespit edilmiştir. *Crocus mouradi* Whittall için verilen yasadışı "murat çiğdemi" adı yönergenin K14 maddesi uyarınca bir aktarma ad olan "dilic çiğdem" olarak düzeltilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Crocus*, Çiğdem, Türkçe bilimsel bitki adı, Türkiye

Replacing *Murat Çiğdemi*, an Illegitimate Turkish Scientific Name for *Crocus mouradi* Whittall, to *Dilic Çiğdem* (Transferred Name)

Abstract: In the volumes of the Illustrated Flora of Türkiye published so far, if a taxon has a valid Turkish name in the Turkish Plants List book, which is considered the beginning of Turkish Scientific Nomenclature for vascular plants, the name has been preserved. In the published volumes, new Turkish scientific names have been suggested for taxa that have no Turkish scientific names. These names were proposed in accordance with "The Code of Turkish Scientific Names of Plants, Fungi, Algae and Bacteria Nomenclature". It was determined that the Turkish name of *Crocus mouradi* Whittall in volume 3a of the Illustrated Flora of Türkiye, does not comply with the code. An illegitimate name, "*murat çiğdemi*", given as a new Turkish scientific name for *Crocus mouradi* Whittall is corrected to "*dilic çiğdem*" as a transferred name in accordance with article K14 of the Code.

Keywords: *Crocus*, Çiğdem, Turkish scientific name, Türkiye

GİRİŞ

Türkçe Bilimsel Bitki Adlandırması'nın başlangıcı kabul edilen Türkiye Bitkileri Listesi adlı eserde (Güner, Aslan, vd., 2012) her takson için eşsiz Türkçe bilimsel adlar önerilmiştir. Resimli Türkiye Florası'nın şu ana kadar yayınlanan tüm ciltlerinde (Güner, Kandemir, vd., 2018, 2022, 2022, 2023, 2023), damarlı bitkiler için Türkiye Bitkileri Listesi'de bir taksonun geçerli bir Türkçe adı var ise o ad muhafaza edilmiştir. Adları olmayan taksonlar için "Türkçe Bilimsel Bitki, Mantar, Suyosunu ve Bakteri Adları Yönergesi"ne uyularak "yeni Türkçe ad"lar teklif edilmiştir. *Crocus mouradi* Whittall türünde bu yönergeye uyulmadığı tespit edildiği için bir düzeltme yapılmasına karar verilmiştir. Türkçe Bilimsel Bitki Adları Yönergesi (Menemen, Aytaç, vd., 2013, 2016, 2021) izlenerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

SONUÇ

Türkiye Bitkileri Listesi (Güner, Aslan, vd., 2012)'nde yer alan *Crocus mouradi* Whittall türünün sinonimleri incelenmiştir. Bu türün sinonimi olan *Crocus flavus* subsp. *dissectus* T. Baytop & B. Mathew adının geçerli bir Türkçe adı olduğu tespit edilmiştir. Bu Türkçe adın mükerrer olup olmadığı yönergenin (Menemen vd., 2021) eklerinde ve literatürde (Asal ve Yaşarkan, 2017) kontrol edilmiş ve eşsiz olduğu görülmüştür. Buna karşılık, Resimli Türkiye Florası'nda (c3a: 541) ise *Crocus mouradi* Whittall türüne "yeni Türkçe bilimsel ad" verildiği belirlenmiştir.

D. ASAL 0000-0002-3624-7094

F. CANIZ 0009-0004-7611-2997

Oysa yönergenin (Menemen vd., 2021) K14 maddesine göre; sinonim durumu söz konusu olduğunda, yazar tarafından kabul edilen Lâtincede adın önceden belirlenmiş bir bilimsel Türkçe adı yoksa sinonim yapılan Lâtincede adın sahip olduğu (varsa) Türkçe ad "aktarma ad" olarak kabul edilir. Yazar tarafından kabul edilen Lâtincede ada önceden tahsis edilmiş bir Türkçe ad varsa, bu ad geçerlidir; Türkçe sinonim olarak kabul edilen ad, Lâtincede ada bağlı olarak korunur ve başka bir bitkiye verilemez. Yani sinonim edilen ismin Türkçe adı var ve yeni geçerli ismin Türkçe adı yok ise sinonim ismin Türkçe adı aktarma ad olarak yeni geçerli isme uygulanır. *Crocus mouradi* Whittall ismi için bu yol izlenmemiştir. *Crocus flavus* subsp. *dissectus* adının geçerli Türkçe adı olan "dilik çiğdem", *Crocus mouradi* Whittall geçerli ismine "aktarma ad" olarak uygulanarak yanlışlık düzeltilmiştir. Yasadışı olan "murat çiğdemi" adı Türkçe sinonim yapılmıştır.

Crocus mouradi Whittall, Garden (London, 1871-1927) 35(914): 473 (1889). / **Dilik çiğdem**, aktarma ad (adı aktarılan: *Crocus flavus* subsp. *dissectus* T. Baytop & B. Mathew, Türk. Bitkileri List. s.532 (2012). Türkçe sinonim: **murat çiğdemi** [yasadışı], Resimli Türkiye Florası, 3a: 541 (2022).

TEŞEKKÜR

Yapıcı eleştiricilerinden dolayı Adil Güner'e ve İngilizce özetteki düzeltmelerinden dolayı Margaret Johnson'a teşekkür ederiz.

KAYNAK LİSTESİ

- Akdeniz, F. ve Sert, H. (2021). New records from Anatolia: A new rust fungus and two new hosts. *J. Plant Pathol.* 103: 823-829. doi: <https://doi.org/10.1007/s42161-021-00829-x>.
- Asal, D., ve Yaşarkan, O. (2017). "Türkiye Bitkileri Listesi Damarlı Bitkiler"nde mükerrer olan 171 takson için yeni bilimsel Türkçe adlar. *Bağbahçe Bilim Dergisi* 4(2): 1-7.
- Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M. ve Babaç, M.T. (edlr.). (2012). *Türkiye Bitkileri Listesi* (Damarlı Bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve FlorA Araştırmaları Derneği Yayını, İstanbul.
- Güner, A., Ekim, T., Kandemir, A., Menemen, Y., Yıldırım, H., Aslan, S., Çimen, A.Ö., Güner, I., Ekşi, G. ve Şen, F. (edlr.). (2022). *Resimli Türkiye Florası* 1, ikinci baskı. ANG Vakfı Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları, İstanbul.
- Güner, A., Kandemir, A., Menemen, Y., Yıldırım, H., Aslan, S., Ekşi, G., Güner, I. ve Çimen, A.Ö. (edlr.). (2018). *Resimli Türkiye Florası* 2. ANG Vakfı Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları, İstanbul.
- Güner, A., Kandemir, A., Menemen, Y., Yıldırım, H., Aslan, S., Çimen, A.Ö., Güner, I., Ekşi Bona, G. ve Şen Gökmen, F. (edlr.). (2022). *Resimli Türkiye Florası* 3a. ANG Vakfı Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları, İstanbul.
- Güner, A., Kandemir, A., Menemen, Y., Yıldırım, H., Aslan, S., Çimen, A.Ö., Güner, I., Bona, G.E. ve Gökmen, F.Ş. (edlr.). (2023). *Resimli Türkiye Florası* 3b. ANG Vakfı Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları, İstanbul.
- Güner, A., Kandemir, A., Menemen, Y., Yıldırım, H., Aslan, S., Çimen, A.Ö., Güner, I., Bona, G.E. ve Gökmen, F.Ş. (edlr.). (2023). *Resimli Türkiye Florası* 4b. ANG Vakfı Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Yayınları, İstanbul.
- Menemen, Y., Aytaç, Z. ve Kandemir, A. (2013). Türkçe Bilimsel Bitki Adları Yönerge Taslağı. *Bağbahçe Dergisi* 47: 28-31.
- Menemen, Y., Aytaç, Z. ve Kandemir, A. (2016). Türkçe Bilimsel Bitki Adları Yönergesi. *Bağbahçe Bilim Dergisi* 3(3): 1-3.
- Menemen, Y., Aytaç, Z. ve Kandemir, A. (2021). Türkçe Bilimsel Bitki, Mantar, Suyosunu ve Bakteri Adları Yönergesi. *Bağbahçe Bilim Dergisi* 8(3): 188-195.